

TTS Työtehoseuran julkaisu 466
Jim Antturi & Juhani Piekkala
TTS Työtehoseura

Tarkastelussa lämpöyrittäjäyys vuonna 2022

Tarkastelussa lämpöyrittäjyys vuonna 2022

Hajautettua lämmöntuotantoa edustava lämpöyrittäjyys levittäytyy laajasti ympäri Suomen. Eniten lämpölaitoksia on Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Valtakunnan tasolla lämpöyrittäjien ja -laitosten määrä on hieman laskenut edellisvuoteen nähden: vuonna 2022 242 yritystä vastasi 586 lämpölaitoksen lämmittämisestä. Tyypillisen lämpölaitoksen kiinteän polttoaineen kattilateho on noin 500 kW, ja polttoaineena käytetään lähialueelta hankittua metsähaketta. Lämpöyrittäjät arvioivat puupohjaiselle lämpöenergialle riittävän kysyntää lähitulevaisuudessa jopa kasvavissa määrin, mutta pidemmällä aikavälillä polttoon perustuvan energiantuotannon painoarvon arveltiin vähenevän ja esimerkiksi maalämmön hyödyntämisen edelleen yleistyvän. Lämpöyrittäjyyden taloudellinen kannattavuus on hieman parantunut edellisvuoden laskun jälkeen. Yritysten vakavaraisuus jatkoi edelleen kasvuaan.

Selvitys toteutettiin osana maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaa VALKEA-hanketta.

Julkaisija: Työtehoseura ry
Kiljavantie 6, 05200 Rajamäki
www.tts.fi 09 2904 1200

TTS: n julkaisu 466

ISBN:978-951-788-482-2
ISSN:2489-8341(verkkajulkaisu)
Nurmijärvi 2023

Maa- ja metsätalousministeriö

Lähitulevaisuudessa kasvua, pitkällä aikavälillä epävarmuutta

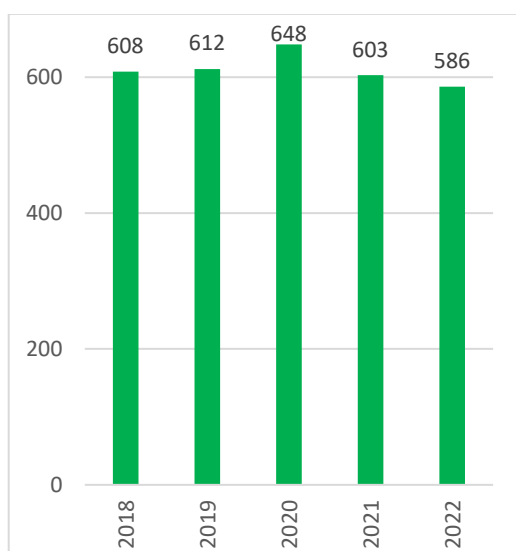
Vuonna 2022 osana TTS Työtehoseuran vuosittain toteuttamaa lämpöyrittäjäseurantaa oltiin yhteydessä 84 lämpöyrittäjään. Näistä yrityksistä puolet vastasi laajempaan kyselyyn yrityksen ja alan tulevaisuudennäkymistä. Uskosta uusiutuvan lämpöenergian kysynnän jatkumiseen nykytilanteessa ja toisaalta lämpöyrittäjätoiminnan pitkäjänteisyydestä kertoo se, että 81 % vastaajista uskoi toimivansa lämpöyrittäjänä vielä 3–5 vuoden kuluttua. Ne vastaajat, jotka eivät arvioineet jatkavansa alalla, olivat lopettamassa yritystoiminnan muun muassa eläköitymisen tai nykytoiminnan pienimuotoisuuden vuoksi. Vastaavalla aikajaksolla 47 % vastaajista uskoi yrityksensä liiketoiminnan kasvuun, 50 % nykytason säilymiseen ja 3 % laskuun. Viitteitä laajemmasta sukupolvenvaihdosta ei aiemmista arveluista huolimatta ilmennyt tarkastelujaksolla.

Kun yrittäjiltä kysyttiin näkemyksiä yleisesti lämpöyrittäjäalan kehittymiseen ja mahdollisiin uusiin toimintamalleihin, vastaukset hajaantuivat. Eniten yhdenmielisyyttä vastauksissa oli siitä, että nykytilanteessa puulla tuotettua lämpöenergiaa tarvitaan kasvavissa määrin. Useat vastaajat kuitenkin totesivat, että pitkällä aikavälillä polttoon perustuva energiantuotanto vähenee ja muun muassa maalämpö edelleen lisääntyy. Näin ala väijäämättä taantuu. Toisaalta samansuuruinen joukko piti alaa vakaana tulevaisuudessakin, joskin taantuvilla alueilla vähenevät asiakasmäärät laskevat kysyntää. Muutamit vastaajat korostivat metsä- ja energiapolitiikan epävarmuuksien vaikuttavan merkittävästi tulevaisuudennäkymiin. Alan kehittymisen kannalta esiin nostettiin tulevaisuudessa hybridituotantoa eli esimerkiksi lämmön ja sähkön yhteistuotantoa lämpöpumpuilla, tuulivoimalla tai aurinkoenergialla höyrytettyinä. Mainintoja kertyi myös uusista liiketoimintamalleista sekä biokaasun tai -hiilen tuotantoon laajentamisesta.

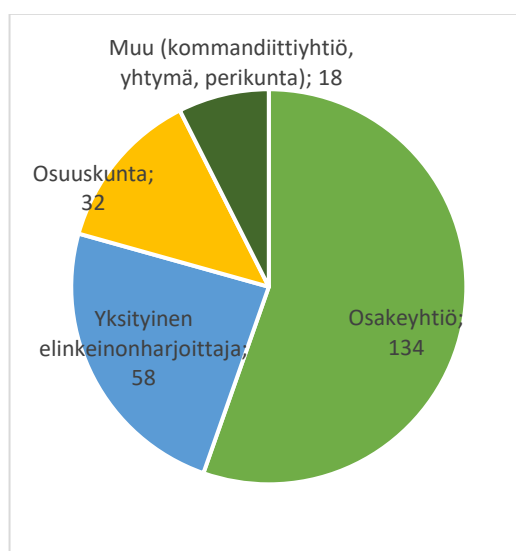
Vastaajien mediaani-ikä oli 53 vuotta ja lämpöyrittäjinä he olivat toimineet noin 11 vuotta (mediaani). Haastattelut ajoittuivat Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan alkuun.

Lämpölaitosten määrä laskenut, yritysjoukko pientynyt

TTS Työtehoseuran ylläpitämässä lämpöyrittäjärekisterissä on vuoden 2022 laskennan perusteella 586 lämpölaitosta, joiden lämmityksestä vastaa 242 yritystä. Vuonna 2021 alkanut laitosten määrän lasku jatkuu (ks. kaavio 1), mutta on huomioitava, että rekisteristä poistui lämpölaitoksia toiminnan lakkautumisen lisäksi myös muun muassa rekisteriin kirjattavien yritysten kriteerien tarkennuttua. Julkisessa omistuksessa olevien yhtiöiden ei ole ajateltu edustavan lämpöyrittäjäksi miellettyä toimintaa. Rekisteristä poistettiin viime vuosien tapaan myös epäselviä kohteita, joiden tietoja ei ole voitu varmistaa useisiin vuosiin lukuisista yrityksistä huolimatta. Yritysmäärä on laskenut viime vuoden 253:sta.

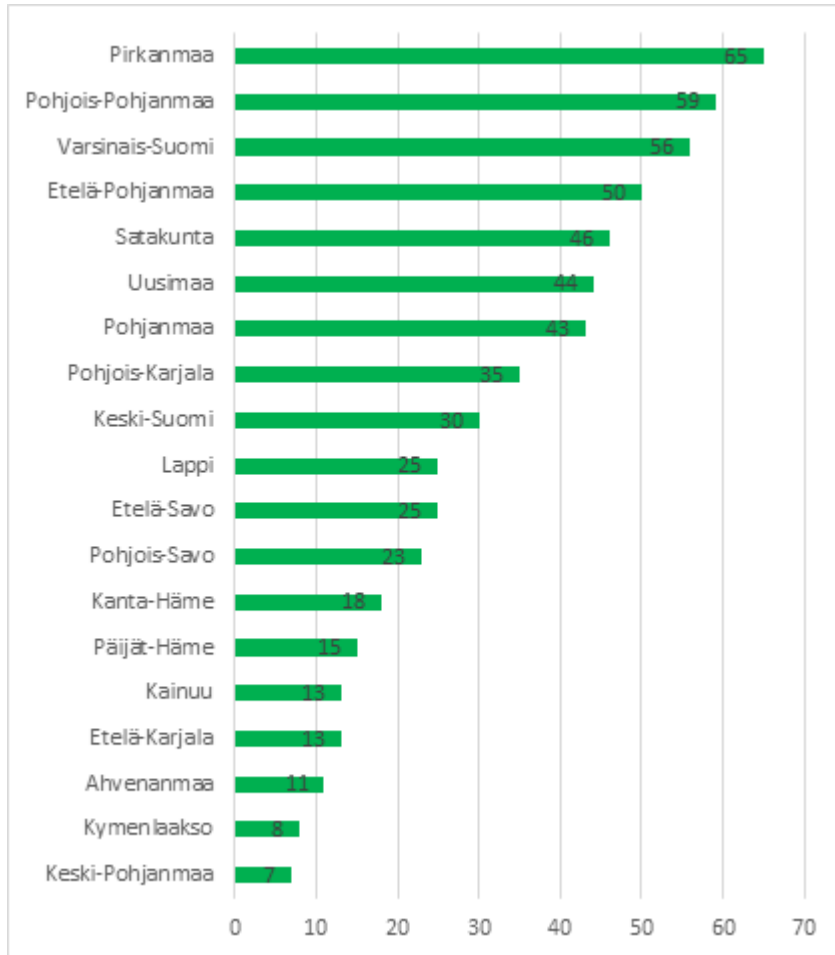
Kaavio 1. Lämpölaitosten määrän kehitys (kpl) vuosina 2018–2022

Kaavio 2. Yritysmuodot vuonna 2022 (kpl).

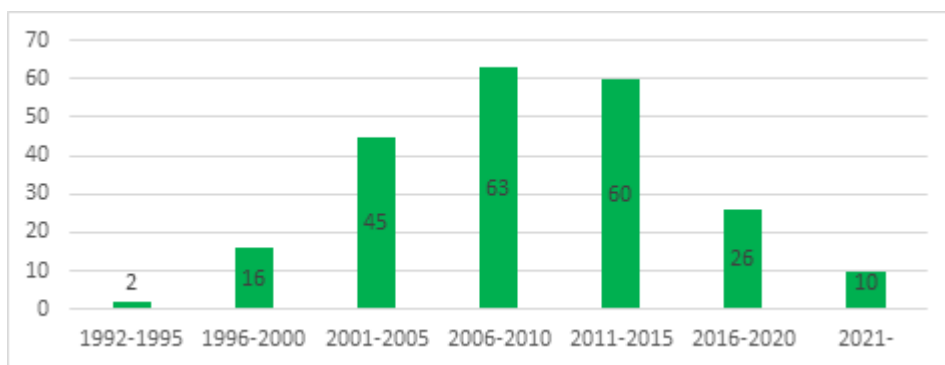
Suurin osa rekisterin yrityksistä on osakeyhtiöitä (134 kpl), toiseksi suurin joukko on yksityisiä elinkeinonharjoittajia (58 kpl) ja myös huomattava määrä on osuuskuntia (32 kpl) (ks. kaavio 2). Tämän lisäksi osa yrityksistä vastaa lämpölaitoksen toiminnasta muun muassa yhtymänä tai eräänlaisena yritysrenkaana.

Maakunnittain eniten laitoksia on Pirkanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa (ks. kaavio 3). Hajautettua energiantuotantoa edustavat lämpölaitokset ovat usein pieneen alueverkkoon kytkettyjä, mutta myös esimerkiksi teollisuuskohteista tai asuinrakennuksista löytyy yksittäisiä lämpökattiloita, joiden lämmöntuotannosta vastaa lämpöyrittäjä.

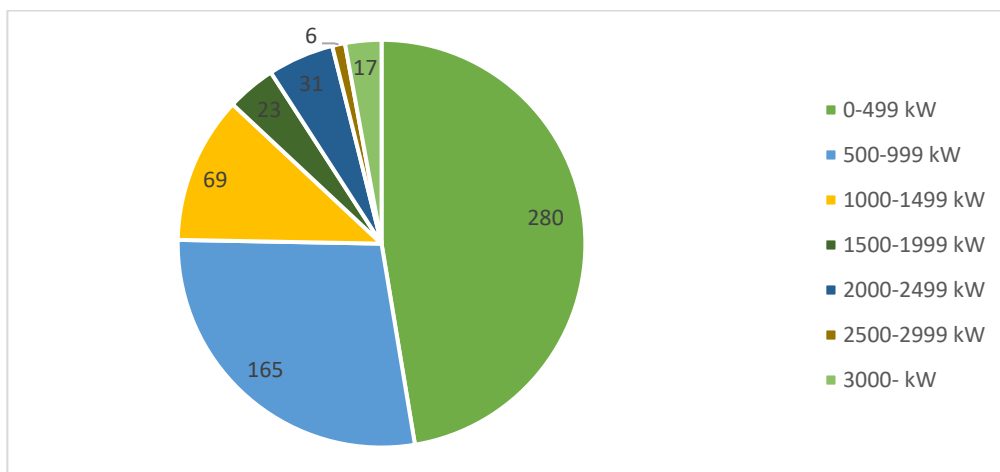
Kaavio 3. Lämpöyrittäjäkohteet maakunnittain vuonna 2022 (kpl).

Lämpölaitosten kiinteän polttoaineen kattiloista valtaosa on otettu käyttöön tai uusittu viimeisen 20 vuoden aikana (ks. kaavio 4). Lämpölaitoksissa on usein varakattilana polttoöljyllä toimiva lämmöntuotantoyksikkö. Jossakin lämpölaitoksissa on kaksi kiinteän polttoaineen kattilaa. Kattiloiden ikätietoja on kerätty systemaattisesti vasta vuodesta 2021, minkä takia tietoa ei ole vielä saatavilla kaikista kohteista. Laitoksen alkuperäisen kattilan uusiminen esimerkiksi vuonna 2020 johtaa käyttöönottovuoden merkitsemiseen vuodelle 2020.

Kaavio 4. Käytössä olevien kattiloiden kappalemäärät käyttöönottovuosittain

Kaaviossa 5 on kuvattu lämpölaitosten kattilakokojakauma kappalemääräisenä. Kolme neljäsosaa kiinteän polttoaineen kattiloista on teholtaan 0–999 kW. Kuvaajan ulkopuolelta voidaan todeta, että yleisin kokoluokka 0–499 kW jakautuu tarkemmin seuraavasti: 0–249 kW 143 kattilaa ja 250–499 kW 137 kattilaa.

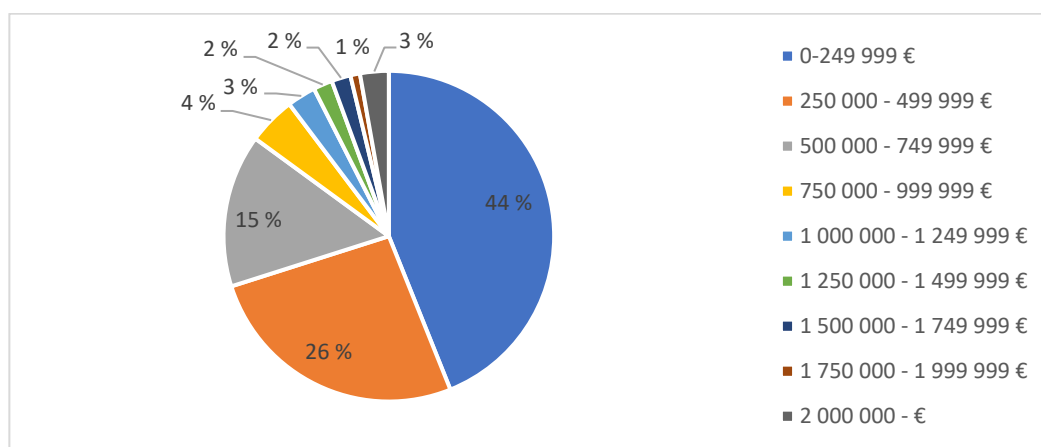

Kaavio 5. Lämpölaitosten kiinteän polttoaineen kattilakokojakauma (kpl).

Vakavaraisuus jatkaa kasvuaan, kannattavuus parantunut edellisvuoteen nähden

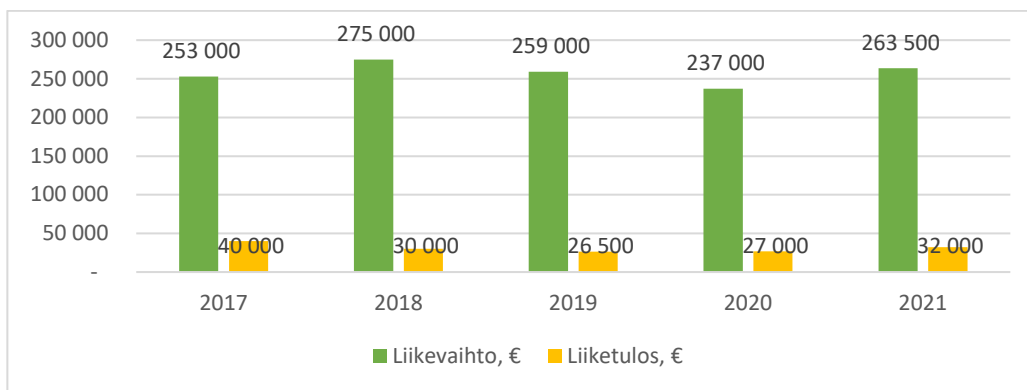
Lämpörittäjyyden taloudellisen kannattavuuden seuranta uudistettiin merkittävästi vuodelle 2022. Aiemmin seurannan piirissä on ollut noin 20 yritystä (ks. esim. Piekkala & Antturi 2021 ja Piekkala & Antturi 2022), mutta nyt seuranta laajennettiin kattamaan kaikki lämpörittäjärekisterin osakeyhtiöt ja osuuskunnat, joiden liikevaihdosta yrityksen oman arvioin mukaan yli 50 % koostuu lämmön myynnistä. Yrityksiä, joilla tämä ehto täyttyi ja joiden taloustietoja oli saatavilla, löytyi 120 kappaletta. Vertailuun otettiin mukaan viimeisimmät viisi vuotta, joilta tilinpäätöstietoja oli kattavasti saatavilla eli vuodet 2017–2021. Yritysten talouden tunnusluvut tilattiin Asiakastieto Oy:ltä.

Yksityisten elinkeinonharjoittajien sekä muiden yhtiömuotojen talouden tunnuslukuihin on haastavampaa päästä käsiksi. Toisaalta TTS Työtehoseuran yksityisiltä elinkeinonharjoittajilta kerätyn tiedon perusteella melko suurelle osalle lämpörittäjyys on joka tapauksessa sivutoimi, jolloin lämpörittäjyyden taloudellisesta kannattavuudesta voidaan muodostaa realistinen kuva tarkastelemalla osakeyhtiötä ja osuuskuntia.

Kaavio 6. Lämpörittäjien jakauma liikevaihtoluokittain vuonna 2021 (n=106).

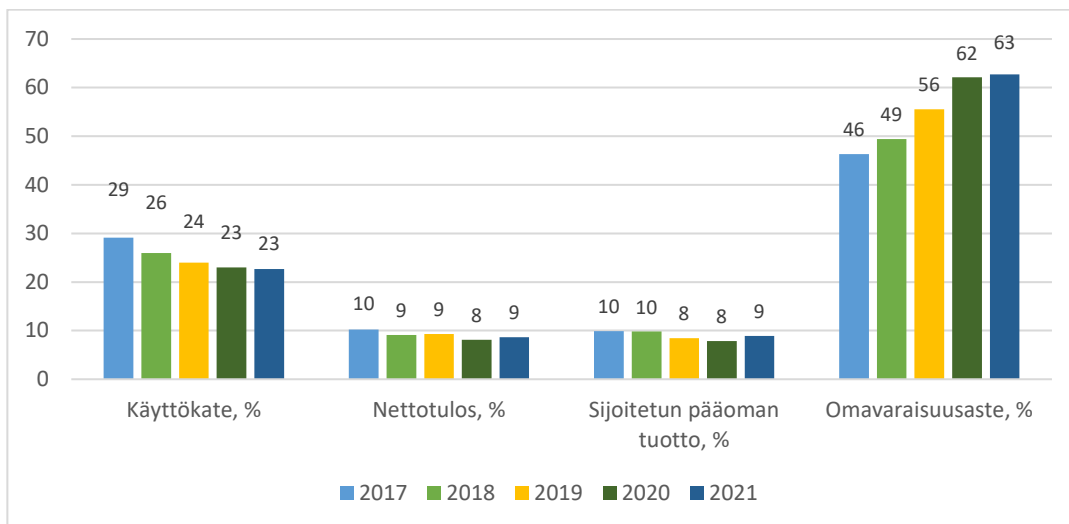
Yksittäisen tunnusluvun saatavuudessa oli vuosittaista vaihtelua (vaihteluväli 87...115), mutta tyypillisesti voitiin laskea keskiarvo- ja mediaanilukemia noin 100 yrityksen tietoihin perustuen. Yrityksistä 70 % on liikevaihdoltaan alle puolen miljoonan euron luokkaa (ks. kaavio 6). Vaihteluvälit sekä liikevaihdon volyymin että kannattavuuden tunnuslukujen osalta olivat suuria, mutta muusta datasta poikkeavia arvoja oli tyypillisesti molemmissa ääripäissä. Tulosten esittämisessä hyödynnetään tästä syystä mediaanilukemia, sillä joukon keskimmäisen arvon voidaan arvioida kuvaavan paremmin tyypillistä yritystä. Kannattavuuden tunnuslukuja vertailtiin erikseen myös muutamissa eri liikevaihtoluokissa, mutta arvot pysyivät samansuuntaisina nyt esitettäviin nähden.

Kaavio 7. Liikevaihto ja liiketulos (mediaaneja).

Yritysten liikevaihdon kehitys on ollut tarkastelujaksolla kehitykseltään aaltoilevaa, mutta vuoden 2021 mediaaniliikevaihto, noin 265 000 €, oli tarkastelujakson suurin (ks. kaavio 7). Kasvua edellisvuoteen kertyi noin 11 %, jota saattaa osin selittää jo vuoden 2021 loppua kohti noussut inflaatiovauhti. Lukemat ovat nimellisarvoja.

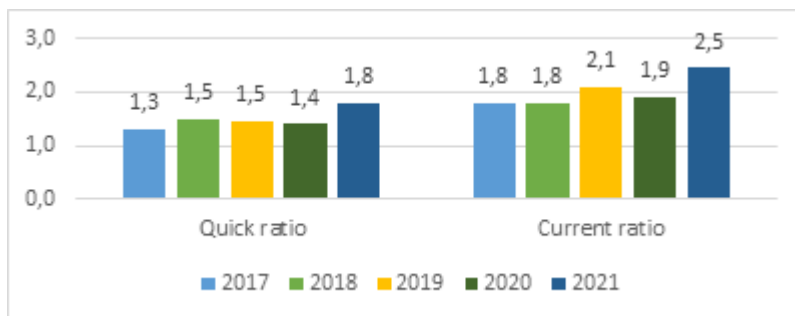
Lämpörittäjyyden taloudellisen kannattavuuden arvioimiseksi tarkastelemme useita tunnuslukuja. Kaaviossa 7 on vertailun vuoksi esitetty myös euromääräinen liiketulos, joka huomioi liikevaihtoon lisätyt liiketoiminnan muut tuotot ja vähennetyt toimintakulut, poistot ja arvonalennukset. Viime vuosina ei ole tältä osin aivan palattu tarkastelujakson alkuvuosien tasolle. Tarkastelujaksolla ei siis vielä näy vuotta 2022, jolloin esimerkiksi raaka-aineiden ja energian hinnat ovat kallistuneet ja heilahdelleet rajusti vaikuttaen niin yritysten kuluihin kuin tuottoihin.

Kaavio 8. Käyttökate, nettotulos, sijoitetun pääoman tuotto ja omavaraisuusaste (mediaaneja).

Kaaviossa 8 on listattu kannattavuuden mittareina myös käyttökate, nettotulos ja sijoitetun pääoman tuotto. Lukemat ovat mediaaneja. Näiden kaikkien osalta voidaan tehdä pääosin sama arvio kuin aiemmin eli tarkastelujakson alkuvuosilta

kannattavuus on heikentynyt vuoden 2021 ollessa pääosin käännteentekevä vuosi. Käyttökateen osalta lasku on ollut jyrkempää kuin nettotuloksen ja sijoitetun pääoman tuoton osalta. Kaaviossa 8 on myös kuvattu omavaraisuusastetta, joka on kasvanut tasaisesti ja merkittävästi vuoden 2017 46 %:sta vuoden 2021 63 %:iin, mitä voidaan pitää erinomaisena.

Kaavio 9. Quick ratio ja current ratio (mediaaneja).

Lämpöyrittäjien maksuvalmiuden osalta suunta on ollut ylöspäin niin lyhyemmällä (*quick ratio*) kuin hieman pidemmälläkin aikavälillä (*current ratio*) mitattuna. *Quick ratio* oli vuonna 2021 erinomainen 1,8 % ja *current ratio* hyvä 2,5 %.

[Tutustu tästä linkistä lähimpään lämpöyrittäjiesi kartalla](#)

Vuodesta 2019 alkaen TTS on julkaissut niiden lämpöyrittäjien yhteystiedot, jotka ovat toivoneet julkista näkyvyyttä. Alkuvuonna 2023 kartalta löytyy 169 yrittäjästä.

Lähteet:

Piekkala, J. & Antturi, J. (2022). Tarkastelussa lämpöyrittäjyys vuonna 2021. *TTS:n julkaisuja* 458. 1/2022.

https://www.tts.fi/files/4638/Tarkastelussa_lampoyrittajyys_vuonna_2021.pdf

Piekkala, J. & Antturi, J. (2021). Tarkastelussa lämpöyrittäjyys vuonna 2020. *TTS:n julkaisuja* 445. 1/2021.

https://www.tts.fi/files/3836/Tarkastelussa_lampoyrittajyys_vuonna_2020_.pdf

